

Investeer in kaderstelling en verken de meningen

Het lijkt alsof heel Nederland het er op dit moment over eens is: het aanleggen van nieuwe wegen kan en moet slimmer en sneller. Logistiek Nederland schreeuwt erom: de problemen zijn er nu, de oplossingen mogen geen twintig tot dertig jaar vergen. De crisis voert de druk op: investeren in infrastructuur creëert werkgelegenheid. En het kan, sneller en slimmer.

De kansen liggen vooral aan het begin van de procedures: bij de kaderstelling door bestuurders en, soms al tegelijkertijd, bij een vroegtijdige, brede verkenning van de meningen en ideeën van alle betrokkenen. De Beuk ondersteunt grote infrastructurele projecten en werkt op beide fronten: verheldering van bestuurlijke kaderstelling en een brede verkenning onder betrokkenen.

De tijd dat een weg, een snelweg, enkel en alleen een zo kort mogelijke verbinding tussen twee punten vormde, is voorbij. De ruimte is te kostbaar en schaars om slechts het enkele belang van automobilisten te dienen. Bovendien creëert een weg kansen in een gebied: voor economische ontwikkeling, voor betere bereikbaarheid van woon- of recreatiegebieden, voor combinaties van natuur- en waterverbindingen. Maar ook de negatieve effecten voor leefklimaat en natuur kunnen aanzienlijk zijn. Elke beslissing, over de ligging, de route, de weg in een bak of een tunnel, heeft consequenties. Wegaanleg is gebiedsontwikkeling geworden met alle risico's op belangenconflicten van dien.

Investeer in kaderstelling

Des te belangrijker is een adequate kaderstelling door politiek en bestuurders. Het gaat om de vraag welke problemen je oplost, welke kansen je benut en welke eisen je daarbij stelt. Kaderstelling biedt daar liefst een eenduidig en consistent antwoord op dat ook nog eens toekomstbestendig is. Bij grotere infrastructurele projecten zijn meestal verschillende overheden betrokken met een eigen politieke en bestuurlijke agenda. Grote projecten zijn bovendien vaak zo complex dat begrippen als volledig overzicht, zekerheid en beheersbaarheid behoren tot de categorie hoop en illusie. Bestuurders zijn vaak – begrijpelijk – huiverig om besluiten te nemen waarvan ze niet alle gevolgen kunnen overzien en waarbij nieuwe ontwikkelingen in de samenleving weer tot andere eisen kunnen leiden.

Wegaanleg is gebiedsontwikkeling

De opgave voor de projectleiding van infraprojecten, meestal zeer deskundige vakmensen, is om flink te investeren in de informatievoorziening van de bestuurders en de politici. De gemeenteraden en provinciale staten kunnen pas kiezen als zij de problemen kennen en als de risico's, de gevolgen van de oplossing en de gevolgen van niks doen, duidelijk zijn.

Groningen

De zuidelijke ringweg Groningen kan het verkeer onvoldoende verwerken. De overheden (gemeente, provincie en rijkswaterstaat) werken aan een plan om de doorstroming van het verkeer en de bereikbaarheid van de stad te verbeteren. In de geest van de Commissie Elverding ('Sneller en beter') adviseert Jeroen Haan over de opzet van de communicatie en participatie.

Er liggen zes oplossingen op tafel voor een duurzame zuidelijke ringweg. De projectorganisatie Zuidelijke Ring Groningen werkt aan de uitwerking ervan. De bewoners, bedrijven en belanghebbenden kunnen tijdens een raadpleging hun mening geven over de verschillende varianten. De stuurgroep weegt het resultaat van de raadpleging mee als zij haar voorkeursvariant bepaalt. Die legt zij voor aan de minister van Verkeer en Waterstaat.

Duidelijkheid

Jeroen Haan: “Het is logisch dat de gemeente Groningen, de provincie Groningen en Rijkswaterstaat vanuit verschillende kanten (en met verschillende belangen) naar de voor- en nadelen van de ringwegvarianten kijken. Er speelt mee dat er gemeenteraadsverkiezing is in 2010 en dat de gedeputeerde naar een andere functie vertrekt. Dat maakt het complex om samen te komen tot één boodschap, die iedereen kan uitleggen met eigen nuance, zonder dat er tegenstellingen ontstaan.”

“Het helpt al als bestuurders duidelijk aangeven welke van hun uitgangspunten vaststaan en waar zij nog een advies van bevolking, bedrijven en belangenorganisaties over willen. In een later stadium moeten bestuurders kunnen uitleggen wat er uit een raadpleging is gekomen (de oogst) en wat zij daar mee hebben gedaan”, aldus Jeroen Haan.

Winst van verkenning

Een brede verkenning onder belanghebbenden en belangstellenden, liefst in een vroeg stadium, levert winst op in tijd en inhoud op. “Als je een weg ondergronds realiseert, ontstaat er boven de grond ruimte waar van alles mee kan. Dat brengt mensen tot actie, tot plannen of ook tot ongerustheid. Een weg is een ingreep en iedere ingreep verandert de hele omgeving. Dat betekent dat je je opgave anders moet formuleren: niet de nieuwe weg (oplossing) is het centrum van de wereld, maar de omwonenden, de ondernemers, de weggebruikers.”

Informereren

De projectleiding A2 Maastricht besloot tot een brede consultatie van inwoners over de plannen van de drie consortia voor het stuk snelweg dat straks onder de stad door loopt. Van de winter zijn de plannen gepresenteerd. “Het gaat niet eens om het mogen of moeten kiezen”, zegt Dorien de Wit die als strategisch communicatieadviseur bij A2 Maastricht betrokken is, “het gaat de meeste mensen om goed geïnformeerd worden. Heel Maastricht weet dat er een grote ingreep in de stad plaatsvindt en ieder heeft zo zijn eigen belang om te willen weten wat er precies gebeurt.” De presentatie van de plannen met maquettes, infopanelen en 3D-films, heeft ruim 3500 bezoekers getrokken. Een veelgehoorde reactie was dat alle drie de plannen er goed uitzien en ook dat mensen blij zijn niet te hoeven kiezen want “dat is werk voor de

deskundigen.” De bezoekers waren tevreden over zoveel informatie en de meesten hadden vooraf niet kunnen bedenken dat er, behalve de tunnel, ook nog zoveel andere plannen in het project meegenomen worden.”

Maastricht

Vanaf 2015 gaat het A2-verkeer in Maastricht door een tunnel. Drie consortia gingen naar de opdracht om de tunnel aan te leggen en het gebied er boven en er om heen enorm te verbeteren. Tijdens de aanbesteding vond – uniek in Nederland – een consultatietraject plaats waarin belanghebbenden en belangstellenden informatie konden inwinnen over en reageren op de drie plannen. Dorien de Wit adviseerde het consortium Unie van Maastricht over de aanpak van de consultatieperiode.

Verrijken

Het aantal mensen dat via internet een reactie heeft ingediend, ligt veel lager, ongeveer 260, waarvan 20 reacties namens belangenorganisaties. “De mensen zitten vol suggesties en vragen en die zijn waardevol. Zij geven een idee over te verwachten aandachtspunten en knelpunten. Ze brengen nieuwe informatie in, zien verrassende mogelijkheden en verstrekken kennis over het gebied die alleen bewoners weten. Kortom, deze inbreng in dit stadium van het proces, helpt de ontwerpers om betere, kansrijke plannen te maken.” Bij bestuurders en bij professionals bestaat vaak grote huiver om mensen in een vroeg stadium uitgebreid te informeren. Het gaat om grote projecten waar veel disciplines bij betrokken zijn. Dit is ons werk, vinden de professionals, hoe kan een buitenstaander hier iets van vinden, of nog erger, zich ermee bemoeien? De beginfase van de plannen is abstract, terwijl bewoners of ondernemers direct naar een concrete invulling toe willen. Dus wat heb je dan te vertellen?

Buren

Dorien de Wit kan er wel een antwoord op geven: “Je toont de mensen hoe je je verdiept in het gebied, welke aspecten je allemaal onderzoekt, hoeveel onderzoek je doet om aan de juiste gegevens te komen. In Maastricht gaat het om een plan voor de snelweg, maar de inwoners zagen ook hoe goed er over de afwikkeling van het langzame verkeer wordt nagedacht. Je toont hoe je met de verschillende belangen bezig bent. En al zijn de mensen het niet in alles met je eens, ze zien de betrouwbaarheid en gedegenheid van de aanpak en ze maken een partij mee die luistert. Dat telt, en dat werkt de hele duur van het project door. Eigenlijk ben je bezig om kennis te maken met je burens van de komende jaren. Want al die tijd dat je aan de weg werkt, zijn deze mensen je ‘buren’ en het helpt enorm als je daar goed mee overweg kunt, ook bij verschillen van inzicht.”

DORIEN DE WIT / SIMONE VELDBOER

Bel De Beuk 0227 59 47 10

- Voor een strategisch communicatieadvies.
- Als u een vroegtijdige verkenning van meningen in uw project wilt inbouwen.
- Als u wilt zorgen dat met een fysieke ingreep ook sociale verandering meebeweegt.

